

NASJONALT FORVALT	TUTT
AVD./SEK VISE	ELTI
- 2 APR. 2007	
S.NR:	07/1009-1
ARKIVKODE:	

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 07/7582
Dato: 27.3.2007
Org.nr: 985 399 077

v/

Mattilsynet

Bestilling av risikovurdering for floghavre

Bakgrunn

Floghavre er vill havre som kan opptre som ugras. Floghavre spres bare med frø, og er nært beslektet med vanlig dyrka havre (*Avena sativa*), og krysninger mellom floghavre og dyrka havre kan danne fertilt avkom. Floghavre karakteriseres ved at frøene har skålformet frøfeste med løsnelag. En stor andel av frøene er dormante, og kan ligge mange år i jorda uten å spire.

Floghavre har vært sett på som et så stort problem for jordbruket at det har vært regulert gjennom offentlige bestemmelser siden 1950-tallet. Floghavre konkurrerer relativt godt med kulturkornet, og det nære slektskapet til havre gjør at det er ingen selektive herbicider i denne kulturen. I andre viktige kornarter som bygg og hvete er det i dag selektive herbicider på det norske markedet.

Bestemmelsene om floghavre hjemles i dag i matloven (LOV 2003-12-19 nr 124). De fleste bestemmelsene som gjelder floghavre er samlet i forskrift om floghavre (FOR 1988-03-25-251).

Floghavre er også regulert gjennom forskrift om såvarer (FOR 1999-09-13 nr 1052). Ved såkorndyrking skal alt kornareal, både på og utenom kontrakt på driftsenheten, kontrolleres for floghavre. Det skal gjennomføres floghavrekontroll for storfrøede grasarter (bladfaks, engsvingel, strandsvingel, raigras, raisvingel) i gjenleggsåret. Floghavre skal ikke være påvist ved kontroll i veksttida for alle kornartene, oljevekster, engsvingel, og storfrøede grasarter. Skurtreskere som brukes til storfrøede grasarter kan bare brukes på floghavrefrie arealer. Ved analyse av alt såkorn og jordbruksfrø, er toleransen for floghavre 0.

Såvarer er en del av EØS-avtalen, og bestemmelsene i forskrift om såvarer er derfor harmonisert med EU sitt regelverk på området. Vi vurderer ikke å endre disse bestemmelsene.

Vi legger nå opp til en revisjon av forskrift om floghavre. Først og fremst ønsker vi å ta ut bestemmelser som gjelder såvare, for å samle disse bestemmelsene i forskrift om såvarer.

Dagens forskrift om floghavre har mange bestemmelser, og vi er usikre på hvor hensiktsmessige en del av dem er. Ikke alle bestemmelser er like viktige i forhold til spredning/bekjemping, og vi vurderer å ta ut bestemmelser som har liten betydning, og heller øke fokuset på de vi anser som viktige. Det er imidlertid ikke åpenbart hvilke bestemmelser som er viktige. Det kan også være bestemmelser som har en viss betydning i forhold til floghavre isolert sett, men som kan være uhenktsmessige av ulike årsaker. Vi ønsker derfor en full risikovurdering av floghavre i Norge.

Mattilsynet
Nasjonalt senter for planter og
vegetabilsk mat

Saksbehandler: Ola Nøren Johansen
Tlf: 64 97 25 11
Besøksadresse: Moervn. 12, 1430 Ås
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse: Nasjonalt senter for planter
og vegetabilsk mat
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Vi vurderer å beholde plikten eier eller bruker av fast eiendom har til årlig å foreta floghavrekontroll, og til å bekjempe floghavre effektivt. Vi ønsker også å beholde eiers eller brukers meldeplikt og opplysningsplikt om at det forekommer floghavre på eiendommen. Vi legger opp til å beholde ordningen med at Mattilsynet kan frierklære eiendommer for floghavre etter en nærmere angitt prosedyre, og at vi har et sentralt register over eiendommer med floghavre. Vi vil også beholde kravet om rengjøring av maskiner og utstyr ved leierensing av såvare. Bestemmelsen må avklares i forhold til forskrift om såvarer. Vi ønsker også å beholde forbudet mot å importere eller omsette planter, plantedeler og frø av floghavre.

Vi vurderer å oppheve analysekravet til helt korn og frø som innføres og omsettes som fôr til fugler som er uten økonomisk betydning som husdyr. Dagens system i forbindelse med innførsel av fuglefrø fungerer etter vårt syn dårlig. Prøven tas ut av prøvetager i avsenderlandet, og sendes til Norge for analyse. Solsikkefrø er det største vareslaget, og for solsikkefrø er prøvestørrelsen 1 kg per 25 tonn. Dersom det ved analyse av prøven ikke blir funnet floghavre, kan det innføres inntil 25 tonn solsikkefrø på analysen. Det er imidlertid ikke klart definerte partier, og vi tviler på at prøvene som blir tatt ut og analysert i alle tilfeller representerer den varen som blir innført. Vi får også meldinger om at det innføres solsikkefrø uten floghavreanalyse. Varen kan innføres på andre tolltariffer enn den som krever floghavreanalyse. Systemet oppfattes som tungvint og urettferdig av eksportører og importører, og vi er usikre på hvor stor effekt det har.

Vi vurderer også å fjerne kravet om at halm og kornnek som innføres skal følges av en attestasjon om at bruket hvor halmen/kornneket stammer fra skal være kontrollert av offentlig tjenestemann i siste vekstsesong og funnet fri for floghavre. I praksis har det vist seg svært vanskelig å få myndigheter i andre land til å utstede slik attestasjon.

Vi vurderer videre å oppheve forbudet mot å omsette helt korn, erter og frø til fôr. Forbudet kan eventuelt erstattes av en bestemmelse om prøvetaking og analyse av slik vare som skal omsettes. Det har i mange år vært en generell dispensasjon fra forbudet i fylkene Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nordland, Troms og Finnmark. Forutsetningen har vært at det benyttes antatt floghavrefri vare. I de øvrige fylker kan autoriserte kornmottak omsette helt korn til fôr, forutsatt at kornet kommer fra gårder som ikke står i floghavregisteret, og at en prøve på 1 kg pr. 10 tonn vare analyseres og er fri for floghavre.

Det er i dag forbudt for eier eller bruker av eiendom med floghavre å avhende lo, julenek, halm, frøhalm, kornavrens, frøavrens, agner, husdyrgjødsel, kompost, jord og planter med jord. Vi vil vurdere om dette omsetningsforbudet kan oppheves for enkelte eller flere av disse kategoriene.

Vi vurderer også kravet om at skurtreskere, andre høstmaskiner, halmpresser og anleggsmaskiner alltid skal være grundig rengjort for floghavre før de flyttes til annen jordbrukseiendom eller omsettes. Med dagens struktur i landbruket er vi redd for at dette kravet er vanskelig å etterleve. Utviklingen går stadig i retning av større driftsenheter der mange eiendommer inngår. Bestemmelsen er også vanskelig å kontrollere for myndighetene.

Vi vil også vurdere kravet om at ubehandlet halm skal dekkes til ved transport. Vårt inntrykk er at dette svært ofte ikke blir gjort. Samtidig er vi usikre på hvor stor spredningsfaren er ved å transportere ubehandlede halmballer utildekket.

Data

Mattilsynet har et register over alle eiendommer der floghavre er funnet. Ved utgangen av 2005 var det 9526 landbrukseiendommer som var registrert med floghavre. Den eneste arten av floghavre som gjennom registreringene hittil har vist seg å være et ugrasproblem i Norge er *Avena fatua*.

Mattilsynet kan framskaffe mer data om floghavre, dersom dette skulle være nødvendig.

Oppdrag

På denne bakgrunn vil Mattilsynet med dette bestille en risikovurdering av floghavre som (indirekte) planteskadegjørere i Norge, ihht. ISPM No. 11 (2004) Pest risk analysis for quarantine pests including analysis of environmental risks and living modified organisms, inkludert en vurdering av risikoen for at andre floghavrearter (ville havrearter med skålformet frøfeste) enn *Avena fatua* kan etablere seg som et ugras i Norge.

Vurderingen skal være kvantitativ i den grad det er mulig.

Tidsramme

Ønsket ferdigstilling: Oktober 2007.

Vurderingen fra VKM ønskes mottatt på engelsk i tillegg til norsk.

Kontaktperson

Kontaktperson i Mattilsynet vil være Ola Nøren Johansen, ola.noren.johansen@mattilsynet.no
Nasjonalt senter for planter og vegetabilsk mat, Seksjon planteproduksjon der Kåre Oskar Larsen er seksjonssjef.

Referanser

ISPM No. 11 (2004) Pest risk analysis for quarantine pests including analysis of environmental risks and living modified organisms
Forskrift om floghavre (FOR 1988-03-25-251)

Med hilsen

Atle Wold
Seksjonssjef

